

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра суспільних наук  
Кафедра філософії, біоетики та іноземних мов

**Силабус навчальної дисципліни**  
**Актуальні питання гендерної політики»**

|                                                         |                                                                                                                                                                       |
|---------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Обсяг навчальної дисципліни</b>                      | Загальна кількість годин на дисципліну: 90 годин, 3 кредитів ЄКТС.                                                                                                    |
| <b>Дні, час, місце проведення навчальної дисципліни</b> | За розкладом занять.<br>Кафедра суспільних наук - Одеса, вул. Ольгіївська, 13.<br>Кафедра філософії, біоетики та іноземних мов. - м. Одеса, вул. Ольгіївська, 4-б.    |
| <b>Викладач (-і)</b>                                    | Д.філос.н., проф. Ханжи Володимир Борисович<br>К.політ.н., доцент Микола Кулачинський<br>К.і.н., доцент Тетяна Подкупко-Дячкова<br>К.пед.н. доцент Вероніка Абрамович |
| <b>Контактна інформація</b>                             | Довідки за телефонами: +38 (048) 723-33-55; +38 (048) 712-31-00<br>E-mail: kafedra_11@ukr.net<br>Консультації: з 14.00 до 16.00 щочетверга, з 10.00 до 14.00 щосуботи |

**КОМУНІКАЦІЯ**

Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися аудиторно (очно).

Під час дистанційного навчання комунікація здійснюється через платформу Microsoft Teams, а також через листування електронною поштою, месенджери Viber (через створені у Viber групи для кожної групи, окремо через старосту групи).

**АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

*Предмет вивчення дисципліни* – забезпечення отримання теоретичних знань і вироблення навиків щодо практичного застосування провідних моментів гендерної політики в сфері медсестринства.

*Мета дисципліни:* Оволодіння сучасними теоретичними основами щодо публічної гендерної політики, практичними навичками щодо використання гендерних технологій у публічному управлінні, проведення гендерного аналізу, розроблення гендерних стратегій розвитку публічних організацій, об'єднаної територіальної громади, регіону.

*Завдання дисципліни:*

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Актуальні проблеми гендерної політики» є теоретична підготовка студентів щодо формування системи базових знань основ публічної гендерної політики; ознайомлення із механізмами формування та реалізації публічної гендерної політики

Очікувані результати:

*У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:*

*Знати:*

- оволодіти знаннями теоретичних та прикладних засад вироблення та аналізу гендерної політики, інтелектуальних та організаційних аспектів прийняття управлінських рішень;
- знати основні законодавчі та підзаконні акти, уміти їх тлумачити та застосовувати на

# МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

## Кафедра суспільних наук Кафедра філософії, біоетики та іноземних мов

практиці, готувати їх проекти;

- використовувати міжнародний досвід при здійсненні професійної діяльності;
- репрезентувати органи публічного управління інші організації публічної сфери в інформаційно-комунікативному просторі і перед цільовою аудиторією;
- розробляти обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції, враховувати цілі, наявні законодавчі, часові та ресурсні обмеження, оцінювати політичні, соціальні, економічні та екологічні наслідки варіантів рішень;
- планувати і здійснювати наукові та прикладні дослідження у сфері публічної гендерної політики.

*Вміти:*

- розв'язувати складні задачі з публічної гендерної політики; самостійно працювати із законодавством України та міжнародними і регіональними стандартами у сфері охорони здоров'я;
- уміти визначати ключові публічно-управлінські завдання, виявляти і аналізувати проблеми, внутрішньо-організаційні та зовнішні конфлікти у сфері публічної гендерної політики, вміти їх розв'язувати;
- вміти ефективно управляти інтелектуальним капіталом, інформаційними ресурсами, інноваціями, проєктами, змінами;
- уміти розробляти програмні документи щодо розвитку публічної гендерної політики;
- уміти вибудовувати соціальні комунікації, обґрунтовувати свою позицію;

## ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

*Форми і методи навчання*

Дисципліна буде викладатися у формі лекцій; практичних занять; організації самостійної роботи здобувача.

*Методи навчання.*

*Лекції.*

*Практичні заняття:* словесні методи: бесіда, пояснення, дискусія, обговорення проблемних ситуацій; наочні методи: ілюстрація (у тому числі мультимедійні презентації); практичні методи: виконання тестових завдань, вирішення ситуаційних завдань.

*Самостійна робота:* самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, підготовка до практичних занять; самостійне виконання індивідуального завдання, підготовка презентації для захисту індивідуального завдання.

*Зміст навчальної дисципліни*

### **Тема 1. Концептуальні підходи до визначення поняття «гендерна політика»**

Основні поняття і зв'язок між ними: гендер і стать, гендерна ідентичність, маскуліність і фемінність, гендерні відносини, гендерна структура суспільства. Основні теорії гендеру: теорія соціального конструювання гендеру; теорія стратифікації гендеру; теорії гендеру як культурного символу (метафори). Основні гендерні характеристики особистості; гендерна ідентичність; гендерні ролі; гендерні установки; гендерні стереотипи: сутність, функції, наслідки. Паритетна рівність: ознаки та принципи. Трансформація суспільного бачення гендерної рівності та її етапи. Важливість гендерної рівності в аспекті формування та розвитку

# МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

## Кафедра суспільних наук Кафедра філософії, біоетики та іноземних мов

сучасних демократій. Гендерна політика: поняття та сутність. Принципи гендерної політики в системі публічного управління. Гендерні теорії та концептуальні підходи до дослідження гендерної політики в публічному управлінні. Державна гендерна політика: суть, зміст, завдання. Принципи гендерної політики. Стратегії гендерної політики (політика позитивних дій, антидискримінаційна політика, гендерний мейнстрімінг). Типи гендерної політики. Сучасні моделі гендерної політики. Механізм реалізації гендерної політики. Основні етапи вирішення гендерних суспільних проблем. Характерні риси та особливості гендерної політики в Україні та за кордоном.

### **Тема 2. Нормативно-правове забезпечення гендерної політики України**

Загальне правове регулювання забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. Конституція України. Закони України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні». План дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року. Державна соціальна програма забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2021 р. Інтеграція гендерних підходів під час розроблення нормативно-правових актів. Проведення гендерно-правової експертизи. Порядок проведення органами виконавчої влади антидискримінаційної експертизи проектів нормативно-правових актів. Законодавство щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у сфері праці та соціального забезпечення.

### **Тема 3. Міжнародні документи та зобов'язання України щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків**

Міжнародно-правові документи ООН з питань гендерної рівності. Загальна декларація прав людини 1948 р. Конвенція про політичні права жінок 1952 р. Декларація про захист жінок і дітей у надзвичайних обставинах і в період збройних конфліктів 1974 р. Конвенція про ліквідацію усіх форм дискримінації щодо жінок 1979 р. (CEDAW). Декларації про викорінювання насилля щодо жінок 1993 р. Пекінська Платформа Дій та Пекінська декларація 1995 р. Декларація тисячоліття ООН 2000 р. Цілі сталого розвитку 2016-2030 (Порядок денний для сталого розвитку – 2030). Міжнародні норми та стандарти гендерної рівності у сфері праці Міжнародної організації праці (МОП). Конвенція № 100 "Про рівне винагородження чоловіків і жінок за працю рівної цінності". Конвенція № 103 "Про охорону материнства". Конвенція № 111 "Про дискримінацію в галузі праці та занять". Конвенція № 122 "Про політику у сфері зайнятості". Конвенція № 156 "Про рівне ставлення й рівні можливості для трудящих чоловіків і жінок: трудящі із сімейними обов'язками". Концепція комплексного підходу до проблеми забезпечення гендерної рівності у суспільстві. Стратегія врахування гендерної проблематики.

### **Тема 4. Інституційний механізм формування та реалізації публічної гендерної політики України**

Органи, установи та організації, наділені повноваженнями щодо реалізації гендерної політики. Роль Президента України у забезпеченні гендерної рівності. Компетенція Верховної Ради України, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Кабінету Міністрів України щодо забезпечення гендерних перетворень. Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. Органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, визначені в їх складі уповноважені особи (координатори) з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. Сучасний стан участі жінок у політиці та процесі прийняття рішень в Україні. Гендерний дисбаланс в органах державного управління. Гендерна асиметрія представницьких органів влади. Роль громадських об'єднань у формуванні та реалізації гендерної політики.

# **МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Кафедра суспільних наук  
Кафедра філософії, біоетики та іноземних мов**

## **Тема 5. Децентралізація та реформа місцевого самоврядування як потенціал та можливості для реалізації гендерної рівності**

Механізм забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на регіональному рівні. Гендерний підхід в діяльності органів місцевої влади. Практичні інструменти та досвід реалізації місцевих гендерних ініціатив в Україні. Європейської хартії рівності жінок і чоловіків у житті місцевих громад. Гендерне інтегрування на місцевому рівні: досвід міст, що приєдналися до Європейської хартії рівності жінок і чоловіків. Запровадження гендерно орієнтованого бюджетування в об'єднаних територіальних громадах України. Зміст і основні ознаки комплексного підходу до вирішення проблем гендерної рівності на місцевому рівні. Інтеграція гендерної складової в публічну політику та програми. Інтеграція гендерного виміру до процесу ухвалення управлінських рішень. Гендерний аналіз як інструмент впровадження гендерних підходів у державну політику.

## **Тема 6. Міжнародний досвід творення суспільства гендерної рівності Чинники нагальності гендерних перетворень.**

Гендер у міжнародних документах як надбання світового досвіду гендерних перетворень. Концептуальне бачення гендерних перетворень. Становлення суспільства гендерної рівності як світова стратегія. Світові тенденції утвердження гендеру. Гендерні трансформації глобального масштабу. Міжнародні механізми забезпечення гендерної рівності. Гендерне законодавство як нагальна потреба. Конституційне забезпечення рівних прав та можливостей у національних суспільствах. Спеціальні цільові закони з рівних прав і можливостей. Гендерно-правова експертиза законодавства. Інструменти вимірювання гендерної нерівності. Звіт із людського розвитку Програми розвитку ООН (UNDP Human Development Report), Рівень свободи у світі (Freedom in the World, Freedom House), Звіт із глобального гендерного розриву (Global Gender Gap Report ), Індекс людського розвитку (HDI) тощо. Моніторинг досягнення гендерної рівності: глобальні рейтинги ефективності гендерної політики та рейтинги ефективності гендерної політики країн ЄС. Місце України у глобальних гендерних рейтингах.

## **Тема 7. Досвід формування та реалізації гендерної політики у Європейських країнах**

Гендерна рівність як одна із цінностей Європейського Союзу. Принципи гендерної рівності в законодавстві ЄС. Гендерна політика на рівні ЄС. Рівні права і можливості для жінок і чоловіків у договорах ЄС. Запровадження спеціальних механізмів гендерної політики. Подвійний підхід у гендерній політиці ЄС (гендерна пріоритетизація і спеціальні заходи). Основні правові механізми впровадження квотування. Інституційне забезпечення гендерної рівності. Індекс гендерної рівності як важливий індикатор стану гендерних відносин у ЄС. Залучення жінок до політики на рівні ЄС. Жінки при владі: ситуація в країнах ЄС. Позитивні заходи (гендерні квоти) і країни ЄС. Жінки на рівні прийняття рішень у структурах ЄС. Ставлення мешканців і мешканок ЄС до питань гендерної рівності Критичні зауваження і виклики політики гендерної пріоритетизації в ЄС. Кращі приклади залучення жінок до політики та забезпечення гендерної рівності. Важливість створення дружнього до сім'ї робочого середовища для більшого залучення жінок до публічної сфери. Лобіювання жіночого представництва: Європейське жіноче лобі. Приклади збільшення можливостей жінок через освіту: Жіноча народна школа у Швеції. Регіональні та партійні об'єднання жінок. Важливість фахових гендерних статистичних даних.

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра суспільних наук  
Кафедра філософії, біоетики та іноземних мов

*Перелік рекомендованої літератури:*

*Основна:*

1. Гендерна політика в системі публічного управління України / [М. Канавець (кер. авт. колективу), Ю. Лихач, А. Кукуля, А. Алексеєнко, О. Бутенко, В. Костик, О. Руденко, Н. Богданова; за заг. ред. К. Ващенко]. К.: Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу, 2018. 125 с.
2. Грицай І. О. Механізм забезпечення принципу гендерної рівності: теорія та практика: монографія. К.: «Хай-Тек Прес», 2018. 560 с
3. Впровадження комплексного гендерного підходу в роботу органів державної виконавчої влади на регіональному рівні: Методичні рекомендації / Авт.-упоряд.: Євченко С.В., Остапчук О.Л. Житомир: ФОП Оржехівський А.О., 2018. 56 с.
4. Гендерна рівність: міфи, факти та державна політика. К., 2020. 60 с.
5. Ходакова С. Гендерне інтегрування на місцевому рівні. Досвід міст, що приєдналися до Європейської хартії рівності жінок і чоловіків: практ. посіб. Для посадових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування. К., 2020. 28 с.
6. Мельник Т., Кобелянська Л. Гендер у термінах, правових актах і практиці перетворень: словник-довідник. К.: Логос, 2020. 239 с. 14. Марценюк Т. Гендер для всіх. Виклик стереотипам. Київ : Основи, 2017. 256 с. 15. Марценюк Т. Інтеграція гендерної складової в аналітичні матеріали. – К.: МФ «Відродження», 2019. 28 с.

*Додаткова література*

1. Гендерна політика Європейського Союзу: загальні принципи та найкращі практики. К., 2015. 44 с.
2. Лазар І. Г. Гендерна політика: поняття, визначення, управлінські підходи : видання 2-ге, доповнене. Львів: Ліга-Прес, 2006. 178 с.
3. Мельник Т.М. Творення суспільства гендерної рівності: міжнародний досвід. Закони зарубіжних країн з гендерної рівності. К. : Стилос, 2010. 440 с.

## ОЦІНЮВАННЯ

*Форми і методи поточного контролю:*

- усний контроль: індивідуальне опитування за питаннями відповідної теми;
- письмовий контроль: оцінювання розв'язання ситуаційних завдань, оцінювання виконання індивідуального завдання;
- тестовий контроль: оцінювання виконання тестових завдань за темами.

### Критерії поточного оцінювання на практичному занятті

| Оцінка          | Критерії оцінювання                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|-----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Відмінно<br>«5» | Здобувач бере активну участь у занятті; демонструє глибокі знання, дає повні та детальні відповіді на запитання; бере активну участь у обговоренні проблемних ситуацій, користується додатковою навчально-методичною та науковою літературою; вміє сформулювати своє ставлення до певної проблеми; висловлює власні міркування, наводить доцільні приклади; вміє знаходити найбільш адекватні форми розв'язання суперечностей. Тестові завдання виконані в повному обсязі, всі 100% відповідей на запитання є правильними, відповіді на відкриті питання – повні та обґрунтовані. Здобувач вільно вирішує ситуаційні |

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра суспільних наук  
Кафедра філософії, біоетики та іноземних мов

|                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|---------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                     | завдання, впевнено демонструє практичні навички за темою заняття та вірно інтерпретує отримані дані, висловлює власну креативну думку з теми завдання, демонструє творче мислення.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Добре<br>«4»        | Здобувач бере участь у занятті; добре володіє матеріалом; демонструє необхідні знання, але дає відповіді на запитання з деякими помилками; бере участь у обговоренні проблемних ситуацій, користується основною навчально-методичною та науковою літературою; висловлює власну думку з теми заняття. Тестові завдання виконані в повному обсязі, не менш ніж 70% відповідей на запитання є правильними, відповіді на відкриті питання - загалом правильні, проте наявні деякі помилки у визначеннях. Здобувач вірно вирішує ситуаційні завдання, але допускає незначні неточності та демонструє більш стандартизовані практичні навички за темою заняття при вірній інтерпретації отриманих даних, висловлює власну думку з теми завдання, демонструє критичне мислення. |
| Задовільно<br>«3»   | Здобувач іноді бере участь в занятті; частково виступає і задає питання; допускає помилки під час відповідей на запитання; показує пасивну роботу на семінарських заняттях; показує фрагментарні знання понятійного апарату і літературних джерел. Тестування виконано в повному обсязі, не менш ніж 50% відповідей є правильними, відповіді на відкриті питання - не логічні, з явними суттєвими помилками у визначеннях. Здобувач не достатньо володіє матеріалом для вирішення ситуаційних завдань, невпевнено демонструє практичні навички за темою заняття та інтерпретує отримані дані з суттєвими помилками, не висловлює свою думку з теми ситуаційного завдання.                                                                                                |
| Незадовільно<br>«2» | Здобувач не бере участь у занятті, є лише спостерігачем; ніколи не виступає і не задає питання, незацікавлений у вивченні матеріалу; дає неправильні відповіді на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і літературних джерел. Тестування не виконано. Ситуаційне завдання не виконано.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |

*Форми і методи підсумкового контролю: залік.*

Залік, виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях, виконав індивідуальне завдання та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

### **САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

*Самостійна робота:*

- самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, підготовка до практичних занять;
- самостійне виконання індивідуального завдання, підготовка презентації для захисту індивідуального завдання.

### **ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

*Політика щодо дедлайнів та перескладання:*

- Пропуски занять з неповажних причин відпрацьовуються за розкладом черговому викладачу.
- Пропуски з поважних причин відпрацьовуються за індивідуальним графіком з дозволу деканату.

# МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

## Кафедра суспільних наук Кафедра філософії, біоетики та іноземних мов

### *Політика щодо академічної доброчесності:*

Обов'язковим є дотримання академічної доброчесності здобувачами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є:

- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі;
- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікро-навушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);
- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання індивідуального опитування, виконання тестових завдань, оцінки за розв'язання ситуаційних завдань, виконання індивідуального завдання, заліку тощо;
- повторне проходження оцінювання (тестових завдань, ситуаційних завдань, індивідуального завдання, заліку тощо);
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові ситуаційні завдання, індивідуальні завдання, тести тощо);
- проведення додаткової перевірки інших робіт авторства порушника.

### *Політика щодо відвідування та запізнень:*

Стан здоров'я: здобувачі хворі на гострі інфекційні захворювання, у тому числі на респіраторні хвороби, до заняття не допускаються. Запізнення на заняття – не припустимі. Здобувач, який спізнився на заняття, може бути на ньому присутній, але якщо в журналі викладач поставив «нб», він повинен його відпрацювати у загальному порядку.

### *Використання мобільних пристроїв:*

Використання будь-яких мобільних пристроїв заборонено. При порушенні даного пункту здобувач має покинути заняття та в журналі викладач ставить «нб», яку він повинен відпрацювати у загальному порядку. Мобільні пристрої можуть бути застосовані здобувачами з дозволу викладача, якщо вони потрібні для виконання завдання.

### *Поведінка в аудиторії:*

Поведінка здобувачів та викладачів в аудиторіях має бути робочою та спокійною, суворо відповідати правилам, встановленим Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємин в Одеському національному медичному університеті, у відповідності до Кодексу академічної етики та взаємин університетської спільноти Одеського національного медичного університету, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній та освітній роботі здобувачів вищої освіти, науковців та викладачів Одеського національного медичного університету.